

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hozva:	Vidéken postás szétküld:
Egész évre . . . 12 frt	Egész évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6	Fél évre . . . 7
Negyed évre . . . 3	Negyed évre . . . 3 50
Egy óra . . . 1	Egy óra . . . 1 20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főut. 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat h. petít sor egyszer . . . 6 kr | Bélyegdíj külön . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 4 . . . Nyilvántér sora . . . 15 .

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szerkesztési részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

A pártok állása.

Budapest, deczember 2.

—é— A hirtelen bekövetkezett kormányválság folytán fölmerült ellenzéki remények eloszlottak, mint a füst, pára, csalókáknak bizonyultak, mint a lutrizsák reménykedése. Az új kormányvezér, Wekerle Sándor hatalmas egyénisége, átható nagy esze, az ellene megindított parlamenti harcban kivívott sikerei, az ellenzék legnagyobb szónokával s legagyfartabb prókátoraival szemben is bebizonyított bámulatos államférfiúi fölénye a kormánypártra úgy hatott, mint egy áldásos májusi eső: felelénkitette, s életképességében egységessé tette. Ha voltak is előbb e pártban némileg ellentétes áramlatok, befolyási féltékenységek: az ő államférfiúi egyénisége s tehetségeinek s hivatottságának kisugárzó ereje urrá lett mindezekben, midőn az állítólag illetéktelen befolyások miatt aggódó harmincznyolczak megnyugtatóra a pártterkeztelen kijelenté, hogy a kormány semmi különleges befolyás alatt nem áll, hogy a kormány közvetlen érintkezést akar fenntartani a párt tagjaival, nem éri be oly támogatással, amely csak pusztán szavazásból áll, hanem azt óhajtja, hogy az eszméket itt a pártban vitassák meg. Kimondva a különleges befolyás lehetetlenségét, bárhonnet jöjjön is az. Programját végre fogja hajtani az egész párt támogatásával, de azok segítségét sem utasítja vissza, kik esetleg a párthoz csatlakoznak.

A szabadelpvűpárt tehát egységes, céljai iránt lelkesült, mert olyan vezér alatt áll, akinek nagy tehetségeiből alakult államférfiúi egyénisége teljesen kizárja a titkos és felelőség nélküli befolyások érvényesülhetését s teljes biztosítékot nyújt a kitűzött feladatoknak az ország s nemzet üdvére szolgáló megoldása iránt.

Az Apponyi-párt nehéz helyzetbe jutott. Most, midőn világos, hogy az egyház- és házasságügyi programra, valamint a közigazgatás áttormálására nézve a Wekerle-kormánytól s ennek pártjától semmi lényeges különbség sem választja el, az ugynevezett nemzeti követelmények pedig inkább csak díszítés, mint lényeg az Apponyiék programjában: igazán óriási munka s nem közönséges erőfeszítés szükséges ahhoz, hogy erőszakosan megkonstruálhassák ellenzéki különállásuk alapja komolyságának valószínűségét. Eddig az előző kormányok alatt csak kisegítette őket valahogyan a kormány feje iránti bizalmatlanság, melyből személyeskedés révén pompásan lehetett a kormánypártból elválasztó korlátokat szaporítani. De most, mikor kénytelenek Wekerle iránt, annak becsületese szándékai és nagy tehetségei iránt

e fegyvert letenni, hogy mi lesz, hogy lesz, azt csak a jó ég tudja.

A szélsőbal a punfikált közjogi programmon kívül minden más felszinen levő küzdesben töredekekre való szakadásnak utján van: Irányi egyénisége a frakciók közti különbséget szerencsésen el tudta leplezni, ám halála után rögtön láthatókká lettek azok. Eötvös, az új pártelnök s Polonyi, a pártnak fő oszlopa, engesztelhetlen ellentétben vannak egymással az Apponyi-párttal való fegyverbarátság fenntartásának kérdésére, a zsidó vallás recepcziójára s a vallásügyi kérdések megoldására nézve s a párt a két korifeusnak már a képviselőházban is nyíltvá vált harcaiban, töredekeiben ide-oda imbolyog, mert egyiknek sincs eddig elhatározó vonzereje a másik felett. Eötvös az Apponyi-párt visszautasítása miatt a kormány iránti titkos kedvezéssel s a pártja iránti hűtlenséggel gyanúsított, a zsidóknak a recepczió-törvénnyel adandó külön kedvezmény iránti s az őket vallási elveik föltárásától fölmenteni akaró hajlama éles ellenzésre talál a nyakas orthodox kálvinista Thalynál s az ultramontánsággal vádolt Polonyinál. A pártot különösen az új elnök párthűsége iránti bizalmatlanság s a nyakas kálvinizmus s papizmus kérdései elforgácsolódással fenyegetik. Ezek is pártterkeztelen tartanak ez egyenetlenségek lehető elenyésztetése végett, de hiába drótozzák a fazekat, ha megrepedt, csak törött fazek marad az.

Az ellenzéki pártok ily szomorú helyzete mellett annál imponálóbb a szabadelpvűpárt elvi egysége s bizalomban, elhatározottságban lelkesült csatlakozása években fiatal, de államférfiúi okosságban öreg vezére körül.

Belföld.

Az országgyűlés új ülészaka.

A főrendiház ma fogja tárgyalni az indemnity-törvényjavaslatot és néhány kisebb fontosságú ügyet fog elintézni. Hétfőn be fog rekesztetni az országgyűlés első ülészaka s a reá következő keddi napon megnyílik az új ülészaka.

A tisztviselői fizetések.

A tisztviselői fizetések szabályozásáról szóló törvényjavaslatához tudvalevőleg számos táblázatos kimutatás van csatolva, az állami alkalmazottak eddigi rangsoráról és javadalmazásáról, valamint a rangsor és fizetés tekintetében a törvényjavaslat rendelkezései alapján beálló változásokról. A táblázatos kimutatók többi csoportja a képviselőház pénzügyi bizottságának eddigi megállapodásai alapján máris módosult s további jelentékeny kibővítését teszi szükségessé a javadalmak új szabályozásának a megyei tisztviselőkre való kiterjesztése. Ennek folytán a pénzügyi bizottság felkérte a kormányt, hogy a táblázatos kimutatókat ujonnan állíttassa össze s közölje a bizottság tagjaival.

Az aradi vízvezeték.

— Albizottsági jelentés. —

(Folytatás.)

Az 5. 6. 7. és 8. §-okat felesleges megokolnunk.

A szabályrendeleteknek legfontosabb részét, a 9. 10. 11. 12. 13. 14. és 15. §-ai alkotják.

Sok időt vettek igénybe azok a tanácskozásaink, amelyeknek nyomán az említett §-okban kimondott elvekre nézve megállapodhatánk. Indító okainkat, melyek megállapodásainkra nézve előttünk lebegtek — a következőkben kívánjuk előadni.

Ahhoz az elvhez, hogy a csatornázás létesítésével és fenntartásával felelőlegesen a város közönsége, másfelől meg a csatorna-hálózatba tartozó házak után legyenek kivette — úgy hisszük, nem fér ellenvetés.

A város közönsége először is annak az időnek elteltével, mely alatt a csatornamű létesítésére felvett kölcsön törlesztve lesz — annak, mint igen jelentékeny értékű és jövedelmező berendezésnek, tulajdonosává válik; azután pedig a csatornamű arra is fog szolgálni, hogy a város tulajdonát képező épületek szennyvizei azon át nyerjék leveztetésüket; végül pedig a közegészségügy is annyira javul a csatornázással, hogy az maga már közvetve jelentékeny nyereséget fog képezni, közvetlenül pedig az egészségügyi kiadások csökkenésében fog kifejezést nyerni.

Ezért elengedhetlen, hogy a szóban levő költségek arányos részét a város közönsége magára vállalja; s a mi számításunk szerint a felveendő kölcsönnek 1 százaléka azért volna e czímen kivethető, mivel ez körülbeül az a hányad, melylyei a kölcsöntörlesztése történik.

A költségek többi részének a házak után való kivétele pedig abban birja indítóokát, hogy legelőször is a házaknál a csatornamű létrejöttével elesnek azok a jelenlegi kiadások, melyek a pöczegödörök fenntartásával és tisztításával merülnek fel; továbbá a házakban a csatornázás létrejötté után oly berendezések létesíthetők, melyek azoknak értékét és egészségességét nagy mértékben emelik. Végül igazságtalan volna, hogy a csatornázás hálózatába eső házaknál elérhető előnyök árát mások is, akiknek azokból az előnyökből nincs részük, szintén megadják.

Ezekkel az elvekkel tisztába jöven — az a kérdés merült fel, hogy a házakra eső terhet miként legyen kivette. A lakott helyiségek számát vegyük-e ennél alapul, amiként például a vízvezetéknek az u. n. alapidíjakkal szokás; vagy inkább a házbérlőjövadalmat, amiként az különösen a csatornázási költségeknél másutt is történni szokott?

Hosszas megfontolás után a házbérlőjövadalmat fogadtuk el alapul. Az lebegett ugyanis szemeink előtt, hogy a csatornamű igénybe vételénél, előnyeinek felhasználásánál, nem a lakosok, nem a szobák száma, amely utóbbiak nagysága is végtelenül különböz, hanem a háztartás milyensége határos. A szegény családok, ha számosabb tagból állnak is, sokkal kevesebb szennyet juttatnak a csatornahálózatba, mint a gazdagok, akiknél a családtagok mellett ott van a családtagok, a nagyobb háztartás, fürdők stb. berendezése, amikre nézve mind nagy értéke van a csatornaműnek. Tisztán áll tehát, hogy mivel drágább lakásokban vannak a nagyobb háztartások berendezve: a csatornamű előnye arányban vannak a lakások bérének nagyságával.

A 12. §. szerint az az összeg, mely a házak után vettetik ki, felerészben a háztulajdonos, felerészben a lakások bérlői által lesz közvetlenül a városi pénztárba fizetendő.

E javaslatunk indítókai a következők:

A háztulajdonos, a csatornamű létrehozása által nemcsak azt nyeri, hogy egész házatáját könnyű szerrel és kevesebb költséggel nagyobb rendben, tisztaságban, az egészségügyi követelményeknek megfelelőbb állapotban tarthatja; hanem megszabadul a pöczegödörök tisztántartásával járó kiadásoktól is, ami már magában felér azzal a teherrel, mely reá a csatornázási költségből, a 12. §-ban meghatározott arány szerint esik.

A lakások bérlői pedig szívesen elviselik, s hasonló berendezések pld. a vízvezetékek díjainak megtérítésére nézve másutt is fennálló szabályok módjára el is kell viselniök a házakra kivetett csatornázási költség egy részét; mivel oly előnyök (a ciosetek, fürdők használatát stb.) nyernek, amelyek a kiadást bőven megérik.

Végül a 12. §-nak az a rendelkezése, hogy a bérlők, a reájuk eső illetéket közvetlenül fizessék a városi pénztárba, — avégett van, hogy a háztulajdonosok ne legyenek kitéve annak, miként a bérlők egyszerűen ne akarjanak semmit sem tudni a házbéren kívül más illetékeknek fizetéséről; ami főleg a lakás-bőség esetén nagyon könnyen megtörténhetik. Aztán meg a háztulajdonosok, ha t. i. nekik kellene a várossal szemben a bérlőkért is fizetési kötelezettséget vállalniok, sokkal nehezebben tudnák követeléseiket érvényesíteni, mint a város közönsége, amelynek a szabályrendelet 16. §-ánál fogva jogában áll majd, hogy a csatornázási illetékeket közadók módjára, közigazgatási végrehajtás útján szedesse be.

A háztulajdonosok helyzetének ily módon való könnyítését nem mellőzhetjük akkor, midőn a reájuk a csatornázási és vízvezetési mellékvezetékek létesítésével más kiadások is fognak hárulni.

Hogy a 12. §. értelmében körülbelül mily kiadások fognak terhelni a háztulajdonosokat és bérlőket — arra nézve tájékoztatásul megemlíthetjük, hogy a házbérvédelem után csatornázási költség címén addig is, míg a csatornafolyadékokkal való földöntözés, vagy az azokból való trágyanyag-gyártás, amiktől egészen alaposan jelentékeny eredményeket lehet várni, a kiadások csökkentésére szolgáló jövedelmet nem ad — legfeljebb 5—6°/_o-nak a kivetése lesz szükséges; ami 100 frt lakbér után 2.50—3 frtnyi évi terhet ró a háztulajdonosra s ugyanannyit a bérlőre.

Szabályrendeleti javaslatunk 13. §-a nem szorul sok magyarázatra.

Míg a lakásoknál, s oly üzleteknél mint a kávéházak, vendéglők és korcsmák, amelyekben sok ember, nemcsak helybeliek, hanem idegenek is huzamosb ideig szokott tartózkodni és mulatni, az egész házbér képezi a kivetés alapját; addig a boltoknál, amelyekben csak rövid időre fordulnak meg az emberek, de amelyeknek bérei aránytalanul magasabbak a lakásokéinál, — helyénva-

lónak láttuk, a házbér összegét 50%^o levonásával venni a kivetés alapjául.

A középületeknél a beépített területnek emeletenkint, a pinczénél csakis a lakott részt véve 1 frt 50 krral való megrovása nyomán nyertük meg azt a kulcsot, amely a bérházakéhoz hasonló megterhelhetést eredményez, ugyanis a középületeknél egy négyzetméter beépítése emeletenkint számítható átlagosan 30 frttal. Ennek 5°/_o-ot jövedelmeztetés számításával megfelel 1 frt 50 kr. házbér.

Az iparvállalatokra nézve javasolt három pont közül az a) és b) a dolog természetéből önként folyik; a c) pont pedig valóban méltányosan állapítja meg az alkalmazottak után elvezetett szennyekért járó illetéket. — Ugyanis egy-egy ember után 24 órára az ürüléket és az öblögető vizet 3 literrel számítva, ami egy évre 10 hektolitert tesz ki; tehát nappalra 5 és éjjelre ismét 5 hektolitert. S így ha a nappali szolgálat 53 krt, s az éjjeli után ismét annyit veszünk, a szennyes folyadék hektoliterjének 10 krba esik. (Most 24-et fizetünk.)

A még hátralévő szakaszok közül a 16. §-nak második bekezdésére nézve kívánjuk felemlíteni, hogy a háztulajdonosok érdekében a város közönségének mulhatlanul kell oly hitelműveletről gondoskodnia, mely lehetővé tegye, hogy ők az összeköttetések és berendezésekkel járó kiadásokat legalább is 10—15 évre felosztva, kevesebb megerőltetéssel törleszthessék.

IV.

Hátra van még megadnunk a csatornamű utcai vezetékéi és az egyes házak közt létesítendő összeköttetések költségei tárgyában kért felvilágosításokat.

Arra nézve, hogy a csatorna-hálózatba eső házak mellékvezetékei nyerhetnek-e megfelelő esést vagy sem; most még csak általános tájékozódásunk van; egészen bő, minden egyes házra kiterjedő felvilágosítást csakis a részletes tervek fognak nyújtani. Ezeket a terveket a vállalkozóknak, a csatornamű kiépítésének megkezdése előtt be kell mutatniok, jogunkban áll majd azokon a helyi viszonyoknak megfelelő módosításokat követelni; különösen arra való tekintettel, hogy az utcai vezetéküket oly mélyre fektessék, miként az azok mentén fekvő házakat azokkal, a megfelelő esés biztosítása mellett lehessen összekötni.

Ez határozottan ki van kötve, a csatornamű létesítésére vonatkozó szerződési javaslatunknak, a vállalkozók által beterjesztett műszaki leírásban tett nyilatkozathoz képest szövegezett 3. pontjában.

(Vége következik.)

Schuszter Henrik dr

véleménye az aradi vízvezeték kérdésében Barcza Károly tb. kulturfőmérnök levelére.

(Folytatás.)

„Hova sülyedt volna diszes, kies fekvésű, egészséges és most rohamosan fejlődő városunk, ha ily mindenképen célszerűtlen be-

rendezésekre szorult volna? A lakosság rohamos szaporodása már 3 év előtt tette szükségessé 4-ik ejektorállomás felállítását, melyet az ideu kiépíteni terveztünk, ennek helyében legalább két új szivattyuállomást kellett volna még berendeznünk, ebből azután már láthatja, hogy idővel kibővítések esetén hova vezetnek ily hibás berendezések.”

„Most az ejektorok minden előzetes tisztítás nélkül, oly minőségben és oly gyorsan vagy lassan fogadják be a csatornavizeket, amint azok a házakból kikerülnek és ugyanazon változatlan minőségben és gyorsasággal továbbítják azokat éjjel-nappal a tengerig, bármily távolságra álljanak is az ejektorok a városon kívül levő központi légsűrítő állomástól. Munkájukat automatikusan végzik; ha nincs mit emelni vagy kiüríteni, szünetelnek, ha kell, minden 30 másodperczben ürtik ki tartalmukat. Nem kellene kezek, lábak, felügyelet, kezelő-személyzet, mely munkájukat szabályozná vagy igazgatná. Nincs tüst, nincs bűz, a medenczékben felhalmozódó piszok kiemelése és elfuvarozása, a szivattyuállomások külön kezelő-személyzete elesik, sok fél nem sorolt kellemetlenség és egészségügyi hátrányokról szó sincs többé.”

„Ön kíváncsi tudni, hogy az első berendezések Shone rendszere szerint, egyszerű szivattyutelepekkel szemben drágábbak-e vagy olcsóbbak? és hogy miké t alakulnak az évi üzemköltségek? Erre feleletem ez: hogy az ejektor működését egy szivattyu által végzendő munkával, egyszerűen párhuzamba állítani és összehasonlítani nem lehet, különösen ha mindkettő csatornázási célokra szolgál. Mert mint mondám, nincs oly szivattyu a világon, mely mint az ejektor, nyers csatornavizeket, automatikus módon továbbíthatna és különböző magasságokra emelhetne; mely dolgozik ha kell lassan vagy gyorsan és szünetel, ha nincs mit kiüríteni: melynek működési, vagyis munkaképessége minden viszonyok közt 50 százalékot tesz ki. stb. Ha tehát a szivattyu azt a munkát nem végzi, melyet az ejektor képes végezni, ha mechanikai és technikai szempontból nem egyenrangú gépműködéssel van dolgunk, egyszerű párhuzamba állításnak sincsen helye. Hygienikus szempontból pedig a Shone-féle berendezések és egyszerű szivattyutelepek között az előbb elmondottak után, meg fogja engedni, óriási különbség van.”

„De vegyük kérem egy jó szivattyunak működését — analysis alá. A centrifugális vagy Plunger-szivattyu pl. egy kiváló szerkezetű, finom szivattyu, melylyel ha rövid, egyes csöveken, a legkisebb csurgatás (leakage) mellett, tiszta vizet kell szivattyuzni, ha a hajtógép fordulási sebességét pontosan szabályozzuk és valamely állandó vízmennyiség szivattyuzására rendezzük be, igen jó eredményeket érhetünk el. De ha ezen lényeges és alapfeltételekből csak egy hiányzik, a szivattyuk szertelen sok gőzerőt fognak pazarolni és igénybe venni. De vannak még körülmények, melyek önt, mint laikust, könnyen félrevezethetik ily berendezések megítélésénél. Ily szivattyuk hajtására általánosan kisméretű

TARCSA.

— Deczember 3. —

A harmadik csók.

— A „Sun” után. —

Panzinger csunya is, vén is, agglegény is, de mind e három természetből adományozott sebére volt egy szépség tapasza: a pénz. Ez tudvalevőleg a leghathatósabb s legjobb sebtapasz.

Rendes vendége volt a híres „Három angyal” című bor- és sörhelyiségnek, hol egy igazi élő angyal, a Czenczike sürgött-forgott.

Czenczikét igen szemrevaló teremtnének tartotta az egész gárda, mely a „Három angyalhoz” járt szomját enyhíteni és nem egy ezek közül szívesen beszélgetett Czenczikével, mikor a sör- vagy boradagot felszolgálták.

Mert Czenczike pinczer-leány. Még pedig a kiváló egyik e szakmában. Olyan kedvesen tudott ujságokat beszélni, hogy gyönyörűség volt hallgatni.

A Czenczike igen kevés pénzzel rendelkezett, lévén fizetése szörnyen sovány, de szép és becsületesnek tudta a világ.

Egy estére hajló délután Panzinger ur,

midőn a negyedik pohár tröcscsnél tartott, egy ajánlatot tett a szép pinczerleánynak.

— Szörnyen szép fruska vagy te Czenczike, mondta Panzinger Czenczikének, midőn az ötödik polgári-pezgőt az asztalra tette s állat megcsipkedte.

— Örülök, hogy Panzinger urnak is tet szem, válaszolta szerényen a leány.

— Enyje, de nagyon hangsúlyozod azt az „is” szócskát, pattant fel az agglegény. Hát azt hiszed, hogy mindenkinek tetszel?

— Legalább a vendégurak valamennyien azt mondják, ha más szavakkal is.

— Nem hazudnak, viszonozta Panzinger és miután végig simította gyér hajszálait, veres és ritkas bajuszát kezdte pödörgetni. Te sz p állat vagy.

— Allat? — kiáltotta kissé méltatlankodva a leány.

— A biblia egy tétele így mondja. De hagyjuk ezt. Nekem egy ajánlatom volna részedre. Nos, nem vagy rá kíváncsi?

— Azt mondja anyám, hogy a kíváncsiság a vétkekkel egy sorba helyezendő.

— Igazsága van a te anyádnak. És mivel hogy nem vagy kíváncsi, elmondom. Ha te háromszor megcsókoltatod magad, én neked

100 forintot adok, — mondta nagyot nyelve Panzinger.

— 100 frtot?

— Igen, egészben vagy felaprózva.

— Nem tréfál?

— Egy cseppet sem.

A kis leánynak nagyot dobbant a szíve. 100 forint rengeteg sok pénz! Mennyi mindent vásárolhatna ő öreg, beteges anyjának a telire. Egy bélelt téli felöltőt, jó vastag talpu cipőt. Milyen örömet szerezne ezzel az édesnek, a drágának. Rövid gondolkozás után felcsapott.

— Nem bánom, megengedem, hogy háromszor megcsókoljon, de azután azonnal kérem a pénzt, szólt pirulás közt Czenczike.

— All az egyesség, felelte nagy örömmel Panzinger és egyszer, majd másodszor megcsókolta a rózsas, piros ajkát.

Czenczi egész nyugodtan tartotta ajkát, de mikor a harmadik csókra került a sor, Panzinger ur abba hagyta a csokolózást.

— Nos? kérdé a kedves leány, csókra nyújtja száját.

— A harmadik csókot elengedem, viszonozta a vén kecske.

— Nem bánom, örvendezett a leány, kérem a pénzt!

gőzgépek vannak használatban, melyek azon hitet kelthetik fel Önben, hogy itt kevés erő lesz kifejtve és felhasználva, de ne tessék szem elől téveszteni: hogy egy kis gép, ha nagy fergási számmal, magas göznyomással és kis expanzióval dolgozik, igen nagy erőt képes kifejteni, mi viszont igen nagy költséggel, vagyis tüzelőanyag fogyasztásával jár.

„Ha elsőrangú, elsőrendű szivattyúkkal és gépekkel ellátott nagyobb telepeknél tiszta víz szivattyuzásával, rendkívül kedvező viszonyok közt az eróműtani munkaképesség 84%-ot tehet ki, úgy tudjuk, hogy rendszeres viszonyok között ily telepeken egy 50%-os munkaképességgel nagyon is meg kell elégednünk. De egész más viszonyok állnak be, ha a szivattyúkkal nem tiszta vizet, hanem nyers csatornafolyadékokat kell emelni. Sokkal nagyobb nehézségekkel kell itt megküzdenie a szivattyúknak, melyek a csatornavizekben uszkáló piszok, csafatok, rongyok, homokos és egyéb suspendált alkotórészekből stb. erednek, melyek még előzetes rostálás és ülepedés után is a szivattyú szerkezete közé kerülnek, ott a surlódást fokozzák, a felületen gyors kopást és rongálást idéznek elő, gyakran pedig az egész mechanizmust megállítják és képtelenné teszik a szivattyút, hogy működését folytathassa. Az eróműtani eredmény pedig ily szivattyutelepeken, melyek csatorna-folyadékok emelésére vannak berendezve, lényegesen elüt a tiszta víz szivattyuzására berendezett telepektől. Nagy csatornázási telepeken pl. Berlin, Páris, London, Bombay stb. helyeken átlag 30 százalékot tesz ki, kisebb telepeken pedig alig 22 százalékot.”

„De vegyük például az eastbourni esetet. A legkisebb magasság, melyre a csatornavizek az I. számú nagy ejektorállomáson, melyet imént megszemlélünk, emelhetnek, 9 láb, a maximális emelési magasság pedig 21.75 láb. Ha tehát az itt összegyűlemlő 1250 gallon csatornavizet kellene percenkint 9 lábnyi legkisebb magasságra emelni, akkor az emelt folyadék mennyiségére vonatkoztatva a szükségesített erő $(1250 \times 10 \times 9) = 3.41$ lóerőnek felelne 33.000

meg. Feltéve, hogy a szivattyúgép munkaképessége 50%; akkor az indikált lóerő $(3.41 \times 2) = 6.82$ lóerő volna. A lóerő pedig, mely 21.75 láb magasságra emelne az I. számú eastbourni ejektor-állomás csatornavizet, feltéve itt is az 50 százalékos munkaképességet $(1250 \times 10 \times 21.75 \times 2) = 16.47$ lóerő volna. Ha 33.000

már most egy jó szivattyú hajtására szükségelt erőt meghatározni akarjuk, Bernay szerint, ki egy ily fajta kitűnő szivattyú feltalálója, sokszoroznunk kell a magassági függvényt annak négyzetgyökével, vagyis h. Vh. = Vh. Bernay képlete szerint, a lóerő, mely szükséges volna, ha ezen csatornavizeket egy centrifugális szivattyúval 6.82 lóerővel és 9 láb magasságra kellene emelnünk $(21.75/9) = 2.417$ lóerőt tesz ki és $2.417 \times 2.417 \times 6.82 = 25.63$, tehát szivattyuzásnál 25.63 indikált lóerőre volna szükségünk e helyen. Ezen szám, ezen eredmény pedig a Shone-féle ejektorok

javára és rendszere előnyére mint látjuk $(16.47 \times 100) = 64.26\%$ -ot tesz ki.”

25.63

„De azért ne tessék még számításon kívül hagyni, hogy eastbournban nem egy, hanem három ejektor állomás van működésben és hogy ezek a központi légsűrítő-állomás közvetítésével éjjel-nappal, de 24 óra alatt legalább 16 órán át vannak folytonos működésben és hogy közönséges szivattyú-állomások munkájával ezen ejektorok technikai, egészségügyi, pénzügyi és esthetikai szempontból és okokból párhuzamba nem állíthatók.”

„Angliában bizottságilag végzett számos kísérletet kimutatták, hogy kisebb gőzgépeknél a kőszénfogyasztás, egy tényleges lóerő után óránként 36 fontra emelkedhetik, míg köztudomású dolog, hogy ugyanazon minőségű szénnel nagyobb gőzgépek óránként egy tényleges lóerő után, csak 1 és egy negyed — 2 angol font kőszén fogyasztanak. Nálunk Eastbournban a Schone-által berendezett légsűrítő állomáson 1 és fél — 2.0 font szén fogyasztunk egy indikált lóerő után óránként és szorgos számítások megajátása után kimondhatom, hogy szétszórt szivattyú telepek Eastbournban a fűtési és kezelési kiadásokat legalább 350 L. al. emelnék évenként. Mert ha csak három szivattyú állomás fenntartását számítom évenként, a három ejektorállomás helyett, egy 2. és 3 állomásnál, hol jóval kevesebb lóerő kifejítése válik szükségessé, a kőszénfogyasztás mégis kétszeresé többet tenne ki, mint az I. számú állomásnál; ami nagy pazarlásra, helytelen berendezésre és drága üzemre vall.”

„De nem is ezen kérdéseken fordul meg a dolog és ne engedje magát tévútra vezetni. Mert ha valamely csatornarendszert, melynél a csatornavizek emelése válik szükségessé, elbírálni annak munkaképességét és hatályát helyesen megítélni akarjuk, nemcsak a szivattyúgépezet munkaképességére, és első berendezési költségeire, mely csak egy részét képezi az egész rendszernek, hanem más egyéb körülményekre is kell kiterjeszteni figyelmünket. Hogy kevés szavakkal megmondjam: csak azon rendszer, mely legjobban szolgál a közegészségnek az által, hogy a csatornavizeket, a csövekben történő lerakódások elkerülésével oly gyorsan távolítja el a város lakott területeiről, a mely gyorsan azok előállítanak, mely azokat friss állapotban, míg erjedésnek és bomlásnak nincsenek alávetve, kellő távolságra a várostól helyezi el vagy vezeti le, mely ezáltal hygienikus szempontból tekintve a legjobb eredményt biztosíthatja, és mely e mellett az első befektetést és üzemköltségeket tekintve, legolcsóbb, tekintet nélkül arra, hogy a szükséges emelésre szánt gépezet mennyibe került és mily hatálylaldolgozik, mondható a l e g j o b b n a k. Megengedi, hogy balgaság volna feláldozni egy rendszert, mely minden tekintetben előnyös, hatásos és jobban felel meg a hygienikus követelményeknek, egy más rendszerrel szemben, mely kevésbé hatásos és merő elentétben van az egészségnek kívánalmaival, azért, mert az egyik esetleg a valamivel ol-

csóbb a másikkal. E a s t b o u r n e b a n a z o n b a n, hogy kérdésére feleljek, szét szórta szivattyutelepek felállítását sokkal drágább lett volna; de a gyűjtőmedenczéknek és szivattyú állomásoknak oly mérvben való szaporítása a város lakott területén, hogy ott az ejektorok munkáját végezzék, műszaki, pénzügyi és aesthetikai tekintetben gyarló megoldás lett volna, hygienikus tekintetben pedig valóságos merénylet a lakosság egészsége ellen.”

„Még egy megjegyzésem volna, melynek hasznát veheti. Legjobb eljárás, ha jó és czélszerű csatornaműveket akar összehasonlítani, aránylag rossz, hatástalan, közönséges csatorna berendezésekkel és építményekkel, ha mindegyikénél az első berendezési vagy befektetési költségekhez, hozzáadja a tőkésített évi üzemköltségeket; akkor a különbség, mely a két ekkép létrejött összegből kiderül, képezi az egyik és másik építménynek kereskedelmi értékét. Azonban a legközelebb fekvő, nagyfontosságú tényező, melynek első sorban kell érvényesülni az összehasonlító tervezett viszonylagos értékének megbírálásánál az egészségügyi tényező és tulajdonképi végcél még nem lett belvonva, az érték meghatározásánál. Számításba még fell kell venni a sok betegedést és a halálesetek szaporodását is, melyet egy rossz csatornázási tervezet elfogadásával és egy jobbnak elvetésével, a városi lakosságra háitanak és oktrojálnak.”

Ezek voltak Rudd ur felvilágosító szavai és most a majdnem két év után lép előtérbe Barcza Károly főmérnök ur levelében ezen általunk túlhaladottnak vélt állásponttal, mely Aradon szétszórt szivattyú-telepek segítségével kívánja megoldani a csatornázási tervezet nehézségeit. Így nem marad más hátra, mint kiszámítani az ajánlott szivattyú-telepek realis értékét és rámutatni azoknak műszaki egészségügyi, aesthetikai és gazdasági szempontból való czélszerűtlenségére és helytelenségére.

Tekintet nélkül az egész rendszer működésére és előnyeire, Barcza ur Shone-rendszereiből kiválasztja az ejektorokat és a légsűrítő-állomást, hogy azokat öt szétszórt, a város lakott területén felállítandó szivattyuteleppel helyettesítse és azt mondja: hogy ezen megoldás jobb, biztosabb és olcsóbb. Nehogy ismétlésekbe bocsátkozzam, utalok az eastbourni főmérnök szavaira, melyek elég világosan kifejtik, hogy ezen eljárás nem jó, nem biztos, drágább és hogy hygienikus szempontból, igen czélszerű eszköz, a városi lakosság bizonyos százalékának elpusztítására.

De másrészt, a párhuzamba állítás csak akkor volna helyes alapra fektetve, ha Barcza főmérnök ur telepeit, egy központi teleptől hajtana, más erőátviteli rendszerrel; gőzzel, vízzel, villamossággal, sőt sűrített levegővel, mint Shone teszi és ha ugyanazon eredményeket olcsóbb berendezéssel és üzemköltséggel tudná elérni.

Barcza főmérnök ur az öt szivattyutelep berendezését 230,000 frtra becsüli a Schone-féle berendezéssel szemben, mely 353,000 frtal

— Nincs nálam, majd alkalomadtán elhozom, viszonzta a rókamájú Panzinger, ki a csókok élvezése után meghánta fényes ajánlatát, nem azért, mivel a csók nem izlett neki, de sajnálta a nagy összeget.

Hanem a leányuk is volt am esze; átlátott Panzinger veséjén.

— Ön a csókot megkapta, még meleg tőle az ajkam s így a pénzt is melegében kérem.

— Szó sincs róla, kérek egy fröcscsöt!

— Ön csaló! pattant fel a leány.

— A csókrablókat nem szokták ilyen csunya néven hívni; kaczagott Panzinger, miközben sandán nézett az előtte álló Czenczikére.

A leány arca vérpiros lett a haragtól és szemei szikrákat szórtak a ránczos képű Panzingerre, végre haragos szavakban tört utat.

— Tehát ön megbánta ígérését? Ön kijátszott engem? Ön visszaélt egy szegény leány hiszékenységével? Pfu! ez nem szép, ez nem helyes, ez nem tisztességes eljárás!

— Akárhogy pattog is leányasszony, pénzt tőlem egy garast sem kap, viszonzá gorombán az uzsorás.

— Jól van, a törvény elé viszem a dolgot!

— Tessék, szólt vállvonogatva Panzinger

és ellenszenves arcán gunyos mosolylyal elhagyta a helyiséget

*

Ez a furcsa ügy a bíró elé került. De az angolos hidegvérű Bartel ép oly nyugodtan tárgyalta, mintha egy egyszerű lopás miatt állnának előtte a felek

— Tehát ez az ur azt az ajánlatot tette, hogy ha háromszor megcsókoltatja magát, 100 forintot kap?

A Czenczike a kendőjébe temette rózsás arcát és alig hallhatóan rebegte az igent.

— És megadta ön a 100 frtot? fordult Panzinger felé a bíró.

— Nem, mert csak két csókot adtam Czenczikének, viszonzta hunyorgatva az agglégény.

— Es miért nem adta a harmadikat is?

— Megelégedtem a kettővel.

— Hát a Czenczike nem akarja a harmadik csókot megengedni?

— Dehogynem!

— Nos, Panzinger ur, vegye ki a részét!

— Köszönöm. Nincs rá szükségem.

— Rosszul teszi, jegyzé meg Bartel.

— Kettővel jól laktam.

Ekkor a bíró felállt ülőhelyéről és Czenczikéhez lépett és miután bájos arcát pillá-

natig nézte, gyorsan egy csattanós csókot nyomott eper-ajkára.

A kis leány eleinte megrettent, de azután mosolyogni kezdett.

A bíró nyelvvel csattintott és azután kacsinva megcsavarintotta barna bajuszát.

— Nos, most Czenczike háromszor megcsókolatta magát, kétszer öntől, egyszer tőlem s így önnek kötelessége a száz frtot ezenel lefizetni, hangzott a bíró verdiktje.

— De kérem bíró ur, ez nem igazság, tört ki Panzinger.

— Fizessen! mordult Panzingerre a bíró és köszönje meg, hogy fáradságom díját a csók vételért és bírói működésemért nem kérem.

Panzinger savanyu arczzal leszurkolta a 100 frtot, melyet Czenczike ragyogó arczzal tett keblébe.

*

Panzinger a Salamoni ítélet óta ritkán jár a „Három angyalhoz”, de ha néha megfordul, követeli Czenczikétől a harmadik csókot.

— Azt bírólilag deponáltam, tessék a bírósághoz fátadni érte, válaszolta kaczagva a negyedik bájos angyal a „Három angyal” című helyiségben.

van előirányozva. A különbözet 133,000 frt, mely összegre azután kimondja: hogy erre reális alap nincs.

Tegyük fel, hogy ezen számítás helyes, ambar az albizottság jelentésében kimutatta annak hibás voltát; ezen 133,000 forintnyi különbözet, a nagyobb közsézsámlik által fog felemészteni és kiegyenlített nyerni. Mert míg Shone központi telepén csak 2500 frt értékű szén fog elfogyasztani évenként, a szétszórta kis szivattyu-telepek ha többet nem, de mindenesetre az említett különbözetnek megfelelő kapitalis 4 és fél százalékát fogják elnyelni. Mert legalacsonyabb számítás mellett, Barcza ur telepén 7000 frtra tehetjük a közsén-fogyasztást, a mi kapitalizálva, egyenlő 154,000 frtal. Ha pedig, mint kontemplálva van, a vízmű személyzete kezeli a légsűrítő állomás gépezeteit, ott az évi üzemköltségek a közsénfogyasztással együtt 5000 frtnál többet nem fognak kitenni; ellenben a szivattyu-telepeken a közsén-fogyasztás számon kívül hagyásával már 10,600 frt az évi kiadás. Ha tehát e két telep első berendezési költségét és a kapitalizált évi üzemköltségeket egymással szembe állítjuk, kitűnik: hogy a jobb és tökéletesebb mű, a határozottan rossz és hiányossal szemben jóval olcsóbb. Tehát pusztán vagy pénzügyi, vagy kereskedelmi szempontból is, olcsóbb a Shone-féle berendezés.

(Vége következik.)

Időjárás.

Légneműs: reggel 7 órakor 768,7 mm., délután 3 órakor 763,5 mm. Hőmérséklet reggel 7 órakor C° - 4,1, délután 2 órakor C° + 2,2. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 4, délután 2 órakor DK. 5. Felhőzet: reggel borult, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0.

Időjárás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Deczember 3. —

Változó felhőzet.
Helyenként csapadék.
Fagyponat körül hőmérséklet.

Az

„ARADI KÖZLÖNY”

előfizetési árai:

Helyben	Vidéken
Házhoz hordva:	szétküldve:
Egész évre 12 frt — kr.	Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 6 frt — kr.	Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt — kr.	Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.	Egy óra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr, vidéken 6 kr.

Az előfizetési pénzek, valamint hirdetési és egyéb díjak az „ARADI KÖZLÖNY” kiadóhivatalának küldendők, ugyazinté ide utalandó minden oly ügy, mely a lap anyagi részét illeti.

Mutatványszámokat egy hétig ingyen és bérmeatve küld a kiadóhivatal.

Az „Aradi Nyomda-Társaság”

H I R E K.

Deczember 3. Szombat. Róm. kath. naptár: Xav. Ferencz. — Protestáns naptár: Szofoniasz. — Görög-keleti naptár (november 21.): B.-A. följ. — A nap két 7 óra 31 perczkor, nyugszik 4 óra 9 perczkor.

Kölcsey-könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helysége: polgári iskola, földszint.

Deczember 3. Arad megye rendkívüli közgyűlése délelőtt 10 órakor.

Deczember 4. A polgári leányiskola Rotter-estélye a Krispin-teremben.

Deczember 5. Az aradi kereskedelmi és iparkamara teljes ülése délután 5 órakor.

Deczember 8. Az aradi ipar és népbank közgyűlése új részvények kibocsátása tárgyában.

Deczember 8. Szabadkai Irén hangversenye a Krispin-teremben délután 5 órakor.

Deczember 10. Felolvasó- és táncestély a szabadságharczi emlékműzeum javára.

Deczember 12. Dohánybevitel Aradon február 16-ig.

Deczember 17. Táncestély a várbeli kaszinóban, hangversenyyel egybekötve.

Deczember 18. Az aradi kaszinó közgyűlése délelőtt 10 órakor.

Deczember 18. Városi képviselők választása.

Deczember 21. A kereskedelmi és iparkamara beltagjainak választása a Városházán.

Deczember 29. A Barabás-Baráth sajtóper tárgyalása.

Január 7. A „Maros” evezős-egylet fényes bálja a Fehér Keresztben.

— Személyi hír. O t t r u b a y Károly törvénytészki elnök tegnap reggel a pécskai kir. járásbíróság ügymenetének megvizsgálására Pécskára utazott.

— A hivatalos lapból. A király A i b e n Mátyást, a szatmári katolikus főgymnasium ideiglenes vezetésével megbízott rendes tanárt, ezen tanintézet rendes igazgatójává nevezte ki.

— Rendkívüli közgyűlés a megyén. Arad megye köztörvényhatósági bizottsága ma, szombaton d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyre a megyebizottsági tagok figyelmét ismételtén felhívjuk. A rendkívüli közgyűlés tárgya: a törvényhatósági bizottság választott tagjai közül a megbízás időtartamának lejártá folytán kilépett tagok helyének és az időközi üresedéseknek betöltése iránti intézkedés.

— Koleraeset Aradon. Tegnap nagy rendületet keltett a városban a hír, hogy az ázsiai rém a beállott zord idő daczára ismét kísért Aradon. A Lipót-utca 6. számú házban ugyanis S z e n t m á r t o n y Béla polgári iskolai tanuló gyanus tünetek között megbetegedett. A helyszínén megjelent P o s g a y Lajos dr. tiszti főorvos és L e i t n e r Ernő dr. kerületi orvos, a beteget a barakkórházba szállították. A félelem teljesen alaptalan volt, mert — mint a késő esti órákban értesülünk — a gyermek gyomorgörcei már teljesen megszűntek s csupán óvatosságból tartják a barakkban.

— Artézi kutak Arad megyében. A földmívelési minster körrendeletben hívta fel Arad megye törvényhatóságát, hogy a megye községeiben az artézi kutak építését mozdítsa elő és hívja fel a községeket, melyek hajlandók artézi kutat létesíteni, hogy azt közvetlenül nála jelentsek be. A minster geologust és kutfurót küld le az érdekelt községbe. Hiszszük, hogy megyénk számos községe fog odahatni, hogy területén e fontos közegészségügyi tényező mielőbb létesüljön.

— Felhívás a háztulajdonosokhoz. Arad város tanácsa felhívja azon háztulajdonosokat, kik házbérjöveldelmi vallomásaikat még nem adták be, hogy a nekik vevény mellett kézbesített házbérjöveldelmi vallomást szabályszerűen kitöltve és a lakók által is aláírva, legkésőbb folyó évi deczember hó 8-ig a saját érdekükben beadják, mert mulasztás esetén 5—50 frtig terjedhető bírsággal fognak sújtatni.

— A jövő évi utóállítások. A jövő 1893. évben az aradi várban megtartandó utóállítások sorrendje már meg van állapítva és pedig a következőkben. Utóállítás lesz január 5. és 20., február 6. és 20., május 5., 12., 20. és 24., június 5. és 20., július 5. és 20., augusztus 5. és 21., szeptember 5. és 21., október 5. és 20., november 6. és 20. és deczember 5. és 20. napjain. Márczius és április hónapokban a sorozások miatt nem lesz utóállítás.

— Birtokrendezési költségek. Az igazságügyminister körrendeletet intézett az aradi kir. törvénytészéhez a birtokrendezési költségeknek állami előlegezése tárgyában. A rendelet értelmében a birtokrendezési állami előlegalap korlátai között és terhére állami előlegek adhatók a tagosítási és arányosítási eljárások kapcsán felmerülő költségekre. A rendeletet a hivatalos lap tegnapi száma egész terjedelmében közli.

— Zene a jégen. A jégsezont ma délután fél 3 órakor nyitja meg ünnepélyesen az aradi korcsolyázó egylet. A városligeti tó szilárd, tükörsima jégpánczélja be fog népsülni teljesen. A jégpályán délután 5 óráig a 33-ik gyalogezred zenekara hangversenyez. Belépő díj nézőknek és nem tagoknak 30 kr.

— Szerb hitközségi elnökök. B r a n k o v i t s György karioviczai szerb patriarcha azon indítványát, mely a szerb hitközségek körében általános tiltakozásra szolgáltatott okot s mely szerint a hitközség lelkesze egyszerűs mind elnöke is legyen a hitközségnek, két szótöbbséggel elfogadták. A szerb hitközségi elnökök tehát ezentul nem esnek választás alá.

— A tél sokkal erősebben köszöntött már be országsszerte, mint a hosszú meleg ős után várni

lehetett. Most már kemény téli hideg idő jár s némely vidéken meg éppen nem ritka a 10—15 fokos hideg. Nálunk a Maros erősen zajlik. Körformájú jégtáblák usznak a vízen, susogva dözsölőnek egymáshoz s a hidról nézve apró fehér gölyökként surranok tova, míg valami vihar észszetóri öket, vagy a még erősebb hidegség szilárd széles táblákba fagyasztja. Ha a hideg növekszik, a Maros könnyen be is fagyhat.

— Jegyzőválasztás. Ma lesz Ó Fazekas-Varsádon a jegyzőválasztás. — A halálózás folytán megürült állomásra legtöbb kilátása van B a l á s István megyei számvevőnek.

— Mozgalmas falusi élet. A megyebeli faluk egyhangu csöndjét mozgalmas élet fogja a napokban fölváltani. A jó atyafiak is belemelegednek az alkotmányos küzdelmek harczába, s megkezdik a tisztújítást. A hat év előtt megválasztott községi képviselő-testületek újja alakítása — mint halljuk — a következő sorrendben történik. Folyó hó 6-án S z e n t l e á n y t a l v a, F a k e r t; 7-én Z s i g m o n d h á z a; 10-én G y o r o k o n alkotmányoskodnak. A többi községekben később fognak hozzá ama küzdelemhez, melylyel alkotmányos jogaikat érvényesíthetik polgáraink.

— Utóállítás. Hétfőn utóállítás lesz az aradi várban, melyre ugy a város, mint a vármegye részéről is jelentkezett hadköteles.

— A difteritisz fenyeget. Aradon a gyermekek réme ismét terjed. Hivatalos helyről vett értesülés szerint e hó 1-én és 2-án 5 difteritisz-betegedési eset fordult elő.

— Vitás zárda. A bodrogi zárda, mely ma a gör. kel. barátok birtokában van, régen a gör. kel. szerbeké volt. Most a szerbek visszakövetelik a zárdát, melyben néhány nap óta már a szerb egyházi ritus szerint szolgáltatják a szertartást. A zárda birtokjogainak végleges eldöntését legközelebb tárgyalni fogja a karlovczai kongresszus.

— Honosítás. A magyar belügyminiszter V e j d a János csehországi Dausdorf községi születésű nádasi lakost, a nádasi gőzfűrészgár tisztviselőjét nejjével s gyermekeivel együtt felvette a magyar állampolgárság kötelékébe. Az új állampolgártól S z a t h m á r y Gyula alispán legközelebb kiveszi az állampolgári esküt.

— Az állampolgári igazgatóság nyilatkozata. Több napilaphan a f. é. november hó 27-én Vágújhely állomáson történt balesetre vonatkozólag helytelen és tulzott közlemények jelentek, melyekkel szemben az ezen ügyben már megtartott vizsgálat nyomán és a hivatalosan már közölt adatok kiegészítésével a következők szóljanak. Az 1453. sz. tehervonattal a megengedett időn túl tolatások végeztetvén, az 1408. sz. személyvonat az állomás védőjelző tilos állásának figyelmen kívül hagyásával az állomásra behaladt és előbbi tehervonatra beleütközött. Ennek következtében 9 kocsi többékevésbé megrongálódott, de az okozott összes kár ugy a járműveken, mint a felépítményen a 6000 frtot nem fogja meghaladni. A pályatorvosok által kiállított bizonylatok szerint az utazó közönség közül senki sem sérült meg, csak egy trencsényi pénzügyör szenvedett homlokán jelentéktelen ütődést, miáltal azonban továbbutazásában nem gátolatott. A vonatkísérő személyzet közül három egyén nehezebb, de nem életveszélyes, egy pedig jelentéktelen sérülést szenvedett. A nehezebben sérülteknél is 12—20 nap alatt várható a felgyógyulás. Ezen, ugy az állomási, mint a vonatkísérő személyzet utasításellenes eljárása által előidézett baleset tehát csakis a fent közölt következményekkel birt és így messzemenő tulzasként jelentkeznek mindazon adatok, melyeket egyes lapok nyilván téves értesülés alapján, de az utazó közönség nagy nyugtalanítására közöltek. Az igazgatóság.

— Falb aradi barátja. A német tudós béka urnak ritka hű hive van Aradon, a ki a napokban egy társaságban így kiáltott föl elragadtatva:

— Milyen pompás ember ez a Falb, csókolom a lelkét . . .

— Mért vagy úgy elragadtatva? — kérdezték tőle.

— Mit? még kérdezitek. Hát micsoda nagy humánizmusa a tudománynak, hogy előre megjósolja a jövő évi kritikus napokat . . .

— Aztán mi hasznát veszed te ennek?
 — Ah, hogy mi hasznát? Nyugodtan alszom, barátaim . . .
 — Hogyan?
 — Hát nem isteni dolog az, ha az ember jó előre tudja, mely napokon kell különösen őrizkednie az — a n y ó s á t ó l.
 Na, ez se rosszabb a több millió és billió kegyetlen — anyósviczeznél.

— **Hangverseny.** Ma és holnap, vasárnap, Pohl Károly vendéglőjében Erdélyi Náci népzene-kara hangversenyt tart R á c z Gyula vezetés alatt. Belépti díj nincs.

— **A legnagyobb sztrájk a kontinensen.** Ma-napság a legnagyobb és legaggasztóbb sztrájk a kontinensen — Magyarországon játszódik le. Oravicza mellől, a volt osztrák-magyar államvasutak tulajdonát képező, igen nagy terjedelmű Anina nevű bányatelepen nem kevesebb, mint 2700 bánya munkás be-szűntette a munkát. A sztrájk jellege, — a mint levelezőnk írja, — annyira aggasztó, hogy a legszomorúbb véres kitörésektől lehet tartani. A telep igazgatósága ugyszólván fejét vesztette s egyelőre azt sem tudja, mihez fogjon. Attól is tartottak, hogy a lázongásra forrott munkások feltörnek a telep pénzszekevényeit s ezért az értékeket postára adták. Eddig 38 csendőr van a telepen, újabbán ismét néhányat rendelt Szászvárosy csendőr-hadnagy. Négy század katonaság utban van Aninára. Krassó-Szörény alispánja a belügyminisztert táviratilag értesítette az aggasztó helyzetről. Nem valószínű, hogy még ma több katonaságot is kell rekvirálni.

— **A lyukas pénzek** oly nagy számmal vannak forgalomban, hogy az embernek ugyan-csak vigyázni kell arra, hogy meg ne károsítsák. A csekély értékű pénzek annyira elszaporodtak, hogy a közpénztárnál is előtordul, hogy ilyenekkel fizetnek. Figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy erre ügyeljenek.

— **Irnoki állás üresedésben.** Az új aradi kir. járásbírósnál egy irnoki állás van üresedésben. Az ezen állásra pályázni óhajtok szabályszerűen felszerelt folyamodványaitat Temesvárott, M é l y István kir. törvényszéki elnöknel 14 nap alatt benyújthatják.

— **Talált pénz.** Valami könnyelmű halandó elszórta az utcán a pénzét, melyet megtaláltak és a rendőrségnél őriznek. Az igazolt tulajdonos jelentkezék.

— **Pályázatok.** Terényen, (Nógrádvármegyében) III. oszt. postahivatalnál postamesteri állás 3 hét alatt. — Isaszegen, (Pestvármegyében) III. oszt. postahivatalnál postamesteri állás 3 hét alatt. — Az északi kir. pénzügyigazgatóságnál hivatalosolgai állás január 30-áig. — A zárai helyőrségi gyógyszerárnál II.-od osztályu műszaki segédi állás december hó végéig.

— **Kitüntetés.** Mauthner Ödön budapesti magkereskedőt újlag szép kitüntetés érte. A bolgár nemzeti rend tiszti keresztjével és a bolgár udvari szállítói czimmal lett kitüntetve a kereskedelmi és mezőgazdasági téren szerzett érdemeiért. Minthogy pedig a hazai czégnak hódítása a keleten egyszersmind a magyar termelés térfoglalását is jelenti, kétszeresen örvendünk említett kitüntetésnek, mert jelenleg, a midőn gomba módra keletkeznek új magarusok és a közönség a sok csalódás után haboz, vajjon hogy viselkedjék ezen magarusok ajánlataival szemben, jól esik ama megnyugtató tudat, hogy a szakmában is van oly hazai czégünk, a mely ritka hszolid elvei és üzleti ténykedése által nem csak belföldön örvend korlátlan és általános bizalomnak, hanem a külföldön is kivívta már az elismerést.

Színház.

A színház műsora:

Decem. 3. (Szombat) Az áldozat, diszeloadás Vörösmarty Mihály emlékére.

Decem. 4. (Vasárnap) Délután Szegény Jonathán, operette; este A betyár kendője, népszimű.

Decem. 5. (Hétfő) Az eleven ördög, operette; Nyilasi Mátyas jutalomjátékául.

Decem. 6. (Kedd) Apócsok, vigjáték.

Decem. 7. (Szerda) Vasgyáros, szimű.

Decem. 8. (Csütörtök) Spitzer Régi, népszimű (először).

Decem. 9. (Péntek) Boccaccio, operette.
 Decem. 10. (Szombat) Antigone, Szofoklész tragédiája.

Decem. 11. (Vasárnap) Délután Rip-Rip, operette; este Spitzer Régi, népszimű (másodszor).

A boissy-i boszorkány.

— Decem. 2. —

Tényleg boszorkányság előzte meg ezt az operettet. Varázslat fogta el a társulatot, mely alól csak hosszas ígéretes és halogatás után sikerült magát feloldani s így történt, hogy végre elmúltak az akadályok s színre kerülhetett a sokszor hirdetett és műsorról még többször levett operett.

Pedig ezt az ördögös előjátékot alig érdemelte meg, mert egy-két zeneszámtól eltekintve, a darab meglehetősen gyenge s a librettó határozottan unalmas. Egyedüli érdeme körülbelül csak az, hogy 9 órára szerencsésen befejeződik.

Az előadás ellen kifogásunk nincs. Pósfay Ella (Florence) kitünően érvényesítette pompás hanganyagát, a finálékat mesterien uralta és sok tapsot kapott, Kozma (Flagerlett) szintén a csengő, érczes hangon előadott dalokért. Sziklay (Croqueferblanc) mulatságos figura volt s nem egyszer kacajra fakasztotta a házat Nyilasy Matyival (Piere) együtt, ki kellemetlen helyzetéből, a mennyiben véletlenül feldöntötte a trónt ábrázoló bársonyszéket, pompásan kivágta magát s ezzel perczekig tartó tapsot és általános derültséget provokált. Margó Zelma (Melanie) nem volt jól disponálva, hangja a Posfayval és Kozmával énekelte szép terzetben tökéletesen elenyészett. Kézdý (Favorit) és Szepesi (Fatras) kisebb szerepeikben jól helyt álltak.

A színház egészen megtelt. (v).

— **Diszeloadás Vörösmarty emlékére.** Ma este Vörösmarty Mihály születésének évfordulója alkalmából diszeloadást rendez a szintársulat. Ez alkalommal színre kerül a koszorus költő remek szomorujátéka, az „Áldozat.” Azt hisszük, hogy a közönség, mely mindig kegyelettel adózott az elhunyt nagyjainak, meg fogja tölteni a színházat.

— **Színházi hírek.** Vasárnap két előadás leend, színre kerül délután félárakkal Szegény Jonathán nagy operette, este 7 órakor rendes árakkal A betyár kendője, népszimű dalokkal és táncszal. — Hétfőn Nyilasy Matyinak, a társulat kedvelt komikusának jutalmául Az eleven ördög nagy operette kerül színre. Ajánljuk e jóízű, tehetséges színészt a közönség figyelmébe. — A jövő hét műsora: Keddén Apócsok, vigjáték. Szerdán Vasgyáros. Csütörtökön Spitzer Régi, új népszimű, itt először. Pénteken Boccaccio. Szombaton Antigone. Vasárnap délután Rip, este Spitzer Régi.

— **A népszimű-pályázat darabjai.** A népszínházi bizottság által kitűzött s az 1848. évi márczius 15-iki eseményeket tárgyazó 200 aranyas pályázatra tizenegy szimű érkezett be Rényi Dezsőhöz, mint a népszínházi bizottság jegyzőjéhez. A szindarabok címei és jeligéi a következők: 1. Az 1848—49-ki események. Jelige: „Erősnek üdv az ábránd, Gyengének átok és kárhozat!” — 2. Elshonvéd, Jelige: „Mit ér a nonvéd-émlék s aunyi szent sirhalom, Ha a hazában mégis csak szolganép vagyok?” — 3. Honleányok. Jelige: „Labor improbus omnia vincit.” — 4. Márczius 15-ike. (Jelígés levél nélkül érkezett.) — 5. Szabadság és szerelem. Jelige: „Szabadság, szerelem! E kettő kell nekem, stb.” — 6. A szabadságért. Jelige: „Csatájuk a népjog csatája volt.” — 7. Talpra magyar! Jelige: „Szabadság, szerelem.” — 8. A szabadság ünnepe napjai. Jelige: „Nagy idők, nagy emberek.” — 9. Népszabadság. Jelige: „Petőfi Sándor.” — 10. Hajnal. Jelige: „Katalin.” — 11. Glória. (Gróf Batthyány.) Jelige: „Le jour de gloire est arrivé.” — 12. Márczius tizenötödike. Jelige: „A haza minden előtt.” — 13. Szabadság. Jelige: „Inkább halni vele, mint élni nélküle.” — 14. A hon szeretete. Jelige: „Büszke vagyok rá, hogy én is magyar vagyok.”

— **Egy kritikus kritika.** A temesvári primadonna-hecczet, melyről a minap irtunk, élénken illusztrálja a Délm. Közlöny legújabb száma, a mely a Kertészleány előadásáról a következő kritikában számol be:

„Meg volt hát a nagy „művészi esemény”: tüntettek Serédy Sarolta mellett. Az efféle tüntetések régi nagymestere rendezte: nem csoda hát, hogy eléggé jól volt rendezve. Volt egy ékteleen nagy babérkoszorú, a melyet átnyújtottak két kisebb bokréta mellett; volt egy kis publikum is, amely tapsolt. Hogy voltak, a kik piszszogtek is, ez nem rontotta el az érdektelen közönség jókedvét, a mely fölségesen mulatott ezen a kis hecczen. Mert hát a piszszogés egy speciális temesvári rossz szokás, a melyből könnyen kijut a színésznőnek, a ki nem tetszik. Felette komikus volt, mikor a darab elején belépett a kis Barcs Aranka; a karzaton elhelyezett díszes gárda Serédynek nézte és elkezdett eszeveszetteu tapsolni. Ezen mindenki nevetett; még a színpadon levők is hangosan kaczagtak. Később jött aztán az igazi Serédy; a taps megújult és perczekig tartott. Elhangzott Serédy első áriája, de egyetlen egy kéz sem tapsolt. Ez aztán hamisítatlan bizonyítéka volt annak, hogy az „ováció” nem a művésznőnek, hanem az asszonynak szóltott.”

IRODALOM.

— **Kérelem.** Felkérem mindazon urakat és hölgyeket, akik kiadandó munkámra aláírási ivet elfogadni kegyesek voltak, hogy az ivet f. é. deczember 7-ig nevére czimezve, lakásomra, Révay-utca 12. beküldeni méltóztatassanak. Arad, 1892. december 1. Decsy Géza.

Utolsó posta.

— deczember 2.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tudósítása. —

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső báró.

Jegyzők: Josipovich Géza és Molnár Antal.

A kormány részéről jelen vannak: Werkerle Sándor miniszterelnök, Tisza Lajos gróf, Josipovich Imre.

A jegyzőkönyv hitelesítése után elnök jelenti, hogy Eszterházy Kálmán gróf, mivel nem voltak neki kézbesíthetők az iratok, nyilvánosan megidézttetik az összeférhetlenségi bizottság elé.

Jelenti továbbá, hogy Atzél Béla báró megválasztása ellen kérvény adatott be.

A kérvény a VI. bíráló-bizottsághoz jutott. Ezután harmadszori felolvasásban is megszavazták a tegnapi letárgyalt két törvényjavaslatot.

Elnök proponálja, hogy hétfőig ne tartssanak ülést. (Helyeslés.)

Az ülés a jegyzőkönyv hitelesítésével ért véget.

Az ülés vége délelőtt háromnegyed 11 órakor.

Táviratok.

Minisztertanács.

Budapest, december 2. (Saj. tud. táv.) Ma délben a képviselőházi miniszterszobában hosszabb minisztertanács volt, mely az új államtitkárok és a főszámszéki elnök kérdésével foglalkozott. A határozat, mely közelebb nyilvánosságra jut, megerősíti erre vonatkozó korábbi jelentéseinket.

Viszalépett képviselőjelölt.

Budapest, december 2. (Saját tud. táv.) Ullmann Sándor a lipótvárosi jelölt-ségtől visszalépett, tekintettel a választók azon kívánságára, hogy kereskedő képviselje őket.

Kibékülés.

Budapest, decz. 2. (Saj. tud. távirata.) Eötvös meglátogatta Polónyit, megállapodtak és kibékültek. Tabló!

Wahrmann végrendelete.

Budapest, decz. 2. (Saj. tud. táv.) Wahrmann végrendeletét a bíróság előtt ma törték fel. A megboldogult az izraelita jótékony egylettel szemben bőkezűen rendelkezett. Általános örökösivé gyermekeit tette.

A kolera.

Budapest, decz. 2. (Saj. tud. táv.) Tegnap a fővárosban 2 betegedés és 1 halálozás fordult elő. Ma sem betegedés, sem halálozás nem volt — délig.

Taafe bukása.

Bécs, december 2. (Saj. tud. táv.) A Reichsrath mai ülése roppant izgatott volt. T a a f f e kijelenti, hogy feltétlen hiva a dualizmusnak, Magyarország történeti alkotmányos jogait megcsorbítani nem engedi. — Hasonlóan nyilatkozik S c h w a r z e n b e r g herceg, csupán kritikát gyakorolt Magyarország felett, de nem támadta. Többek izgatott felszólalása után a rendelkezési alapot 167 szavazattal 147 ellen elvetették. Taafe megbukott kiáltások. (Zajos tetszés balról.) Azt hiszik, a császár nem bocsátja el Taaft, újra megbizván a kabinetalkálással.

Az új francia miniszterelnök.

Páris, decz. 2. (Saj. tud. távirata.) A kormányalakítással C a r n o t megbizta P e r r i e r Kázmért.

Gyilkosság.

Pécs, december 2. (Saj. tud. táv.) S i n k ó József korcsmáros két hete eltűnt, most találták meg holttestét a pinczében. Azt hiszik, hogy megölték. Szeretője megszökött pinczérével.

Eltűnt herceg.

München, decz. 2. (Saját tud. távirata.) K á r o l y herceg, L a j o s hercegnek fia, néhány nap óta eltűnt. Azt hiszik, hogy csak kirándult a hegyek közé és közelebb visszatér.

Spanyol állapot.

Madrid, decz. 2. (Saját tud. távirata.) Nagy forrongás uralkodik a városban. A királyné elfogadta a praefektus és a polgármester lemondását. A lemondottak javára tüntetést rendezett a polgárság, a rendőrség fellépett ez ellen. A város katonailag meg van szállva. A csapatok összpontosítva vannak.

Sztrájk.

Lüttich, decz. 2. (Saját tud. távirata.) A Horczen-bányában a sztrájkoló munkások megtámadták a kerülőt és súlyosan megsebesítették. A rendőrség közbelépett és tüzelt. Két bányászt megöltek. Félő, hogy a sztrájk általánossá válik.

A Panama-ügy.

Páris, decz. 2. (Saj. tud. távirata.) Ugy látszik, a miniszterválság megoldhatatlan lesz mindaddig, míg előbb a Panama-ügyi vizsgáló bizottság dolgai véget nem fognak érni s a bíróságok és a bizottság között fennforgó viszály el nem lesz intézve.

Közgazdaság.

— **Miért nem emelkedhetik a magyar szarvasmarha kivitel Németországba.** Szarvasmarha kivitelünk a német birodalomba alig emelkedik, sőt az utóbbi időben csekély hanyatlást is konstatalhattunk; a hanyatlás onnan állott elő, mert a német piacok alig megközelíthetők azon feltételekkel szemben, a melyek ma is fennállanak. A magyar jószágot Németországba szabadon nem lehet bevinni még akkor sem, ha a jószág olyan területről származik, a hol semminemű járványos betegség nem pusztít; már pedig ez olyan rendszabály, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy pl. Dániának teljesen szabadon áll a német piac, hogy szónélkül nem hagyhatjuk. A német kormány kis jóakarattal megtehetné nekünk is azt a szivességet, ha már Dániával szemben megteszi, engedje szabadon beinni azon állatainkat, a melyek olyan területről származnak, a hol betegségeknek semmi nyoma, s mely állatokat az állatorvosok föltétlenül egészségeseknek deklarálnak. Dánia Németországba szabadon viheti be állatait s mint kis állam, január — július hónapokban 65,628 darab szarvasmarhát szállított a német piacokra. A monarchiának összes szarvasmarhakivitele sem volt több 9 hó alatt, mint 56,734 drb.

— **Sorsolás.** Az 1864. államsorsjegyek tegnapi húzásánál a következő sorszámokat húztak ki: 16 119 125 231 281 375 722 774 1217 1228 1419 1459 1805 1922 1941 2292 2651 2734 3051 3067 3089 3148 3386 3709 3726 3734 3772. A főnyeremény a 125. sorsz. 42 sz. sorsjegyre esett; 20,000 frtot nyert 3386. sorsz. 49. sz.; 10,000 frtot nyert 1217. sorsz. 51 sz., 5000 frtot nyertek: 16. sorsz. 98. sz. és 1941. sorsz. 98. sz.

— **Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság forgalmi kimutatása.** Szállított 1892. nov. 16-tól 30-ig 13,422 személy, bevétel 1343 frt 30 kr. Szállított 1891. nov. 16-tól 30-ig 13,507 személy, bevétel 1272 frt 65 kr. Szállított 1892. jan. 1-től nov. 30-ig 432,546 személy, bevétel 40,730 frt 75 kr. Szállított 1891. jan. 1-től nov. 30-ig 367,569 személy, bevétel 35,833 frt 75 kr. Szállított 1892. nov. 16-tól 30-ig 3,483,310 kilogramm teher, bevétel 1573 frt 43 kr. Szállított 1891. nov. 15-től 30-ig 3,119,690 kilogramm teher, bevétel 1414 frt 99 kr. Szállított 1891. jan. 1-től okt. 30-ig 59,364,621 kilogramm teher, bevétel 25,996 frt 57 kr. Szállított 1891. jan. 1-től nov. 30-ig 72,967,960 kilogramm teher, bevétel 30,354 frt 61 kr.

Az aradi takaré- és segélyegylet mint szövetkezet forgalmi kimutatása 1892. november haváról.**Törzstesték:**

Álladék mult hó végén	frt	74,016.86
Befizetések folyó hóban	"	2,516.—
	Összesen	frt 76,532.86
Kifizetések folyó hóban	"	266.25
Álladék folyó hó végén	frt	76,267.61

Lezártulási-üzlet:

Álladék mult hó végén	frt	70,593.60
Lezártulási-üzlet folyó hóban	"	18,557.—
	Összesen	frt 89,150.60
Bejárt folyó hóban	"	17,297.—
Álladék folyó hó végén	frt	71,853.60

Előlegzések kötevényekre és zálogokra:

Álladék mult hó végén	frt	9,603.50
Előlegzéstett folyó hóban	"	2,096.—
	Összesen	frt 11,699.50
Bejárt folyó hóban	"	2,110.—
Álladék folyó hó végén	frt	9,589.50

Pénztár-forgalom:

Álladék mult hó végén	frt	1,758.71
Bevételek folyó hóban	"	22,951.94
	Összesen	frt 24,710.65
Kiadások folyó hóban	"	21,787.77
Álladék folyó hó végén	frt	2,922.88

Arad, 1892. decz. 1.

Az Igazgatóság.

Szeszüzlet.

— Deczember 2. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 50.—, kicsinyben 50.50 hordó nélkül, per 100 liter % beelőrtve 35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos piaci árak Aradon.

— Deczember 2. —

Gabnaneműk: Tiszta buza legnehezebb 6 frt 80 kr, közép — frt — kr, kétszeres legnehezebb 6 frt 60 kr, közép — frt — kr, rozs legnehezebb 5 frt 60 kr, közép — frt — kr, árpa legnehezebb 5 frt — kr, közép — frt — kr, zab legnehezebb 5 frt 20 kr, közép — frt — kr, retek repce legnehezebb — frt — kr, kukorica 8 frt 90 kr 100 kilónként.

Szerkesztői üzenet.

— T. v. (Arad). A költeményeket szives engedelmével félre tesszük a karácsonyi számra.

— Ifj. K. R. (Budapest). Elég ügyesen meg volna írva, de a beszélyke tárgya, az borzasztó! Mást kérünk. Sziveskedjék frissebb témát választani s mindennekfelett csak egyik oldalára írni a papírnak.

— Sz Lapja. (Budapest). A cserepéldányokat nem kapjuk s ez okból leközelebb beszüntetjük mi is a küldést.

— X. (Makó). Felkérték rá bennünket s mi ily esetben szivesen megteszük azt, a mi tőlünk telik. A cikk jön.

— Nem közölhetők: A vadgesztenye. — En is voltam völegény. — Teendők s a helyzet. — Fűzek alatt. — Csalódások.

AradvárosiÉvadbérlet
64. szám.**színház.**Havibérlet
3. szám.

Szombaton 18 2. évi december hó 3-án:

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
EMLÉKEZETÉRE**Az áldozat.**

Szomorujáték felvonásban. Irta: Vörösmarty Mihály.

SZEMÉLYEK:

Szabolcs. Elővezér fia	Góth.
Csillár. testvérhuga	Haraszi H.
Zaránd. alvezér	Pethes.
Zenő. Zaránd. neje	Báthori I.
Barang. jósa. Ha ur papja	Vedress.
Apor. Zaránd. hadnagya	Rózsa.
Kikinda. Zaránd. szolgálója	Szepesi.
Kalóz. öreg szolga Zenő mellett	Csatár.
Egy hajnok	Bónis.
Habila. fiatal nő. Csillár házának gondviselője	Márkus I.
Felügyelő	Viola.

Kezdeté 7 órakor.Felső szerkesztő: **Vásárhelyi Béla.****Myitter.****Poni Károly****Fehér kereszt nagytermében**

ma szombaton és holnap vasárnap este

ERDÉLYI NÁCZI

hirneves szegedi zenekara

fog játszani.

Rácz Gyula vezetése alatt,

belépti díj nélkül.

Az aradi polgári takarékpénztár

(Minorita-palota, földszint)

kölcsönöket nyújt
ház és földbirtokra

bekebelezés mellett, 18 évi törlesztésre, 100 frt tartozás után évi 9% frt tőke és kamat együttes fizetése mellett; 38 évi törlesztésre 100 frt tartozás után évi 7 frt tőke és kamat együttes fizetése mellett, vagy 6% kamatra a tőkének tetszés szerinti időben való törlesztése mellett. Fennálló kölcsönöket kedvező feltételek mellett convertál.

A kölcsönügyletek gyors és előzékeny lebonyolítása biztossíttatik.

911 4—10

Az igazgatóság.

* E rovat alatt közlötökért nem vállal felelősséget a szerk.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Gája külvárosban fekvő és a rét, kovács és szerb utcák által határolt 962 □ ölnyi üres házteleknek örök ároni eladása iránt folyó évi december hó 12-én d. e. 10 órákor árverést tart.

Kikiáltási-ár □-ölenként 60 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892. évi november hó 28-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

Hirdetmény.

A városi tanács 20696 | 892. sz. a. kelt határozata folytán közhírré tétetik, hogy az új vágóhid f. évi december 1-jétől használatba vétetvén akként, hogy az illetők által a nagym. belügyminiszterium által az építésnél jóváhagyott illetőleg a közgyűlés által elfogadott díjak lesznek fizetendőek: nevezetesen:

I. Minden levágandó darab ökör, tehén, bivaly, egy éven felüli borju után 2 frt, egy éven alul lévő borju után 50 kr, sertés után 20 kilón alul 25 kr, sertés után 20 kilón felül 50 kr, juh, kecske után 15 kr, bárány és kecske gida után 10 kr.

II. A belmosó helyiség használatáért: 1 db. marha és egy éven felüli borju után 5 kr, 1 db. egyéven aluli borju után 3 kr, egy juh, bárány és kecske után 2 kr.

Ezen díjak a városi pénztárba előre fizetendőek és az ennek megtörténtéről szóló bárca nyugta a marha levágása előtt a vágóhidi igazgatónak átadandó.

Az igazgató a neki átadott bárcaokról egy nyilvántartási könyvet tartozik vezetni, amelyben napról-napra kitüntendő, hogy mily számmal ellátott bárca lett neki átadva.

Az I. alatt felsorolt díjakba beleértvük: a régi vágatási és szemle díjak, a marhavágóhidi jegkamaráknak, továbbá istállóknak 24 órán át és a borszarítónak télen 30 napon és nyáron 15 napon át való használati díja.

Istállópenz fejében, ha a marha 24 órán át tulmarad a vágóhidon, darabonként és naponként fizetendő:

I. egy nagy szarvasmarha és egy drb 1 éven felüli borju után 10 kr.

II. egy drb 1 éven aluli borjuért 3 kr.

III. juh, kecske, bárány és sertés után 2 kr. Az istállóba bekötött állatok tulajdonosai tartoznak gondoskooni azoknak etetéséről és itatásáról a takarmányról és alomról.

A takarmányt az istállóba csak nappal szabad behordani.

Amennyiben az illetők az istállóba elhelyezett állatok ellátásáról 24 órán tul nem gondoskodnak, azt az ő költségükre a város fogja eszközölni. Azonban 10 napon tul az istállók egyáltalában igénybe nem vehetők s azon állatok a melyek 10 nap elteltével sem vitetnek el, a felmerülő istállópenz és élelmezési költségekre nézve kézi zálogul fognak szolgálni s a gazdátlan jószágokkal szemben érvényes kormányhatósági rendelet alkalmazása mellett el fognak árvereltetni.

A borszarítónak a 30 és 15 napon tul való használata meg nem engedtetik, sőt a borszarítókban, ha másnak tulajdonába mennek át, a borszarítókban 24 óra mulva eltávolítandók.

Az istállóért járó díjak a vágóhidi igazgatónak fizetendőek, a ki erről rendes naplót tartozik vezetni s bevett összeget minden hó végével a városi pénztárba beszállítani.

Ezen intézkedés olytan az eddig használt nagy és kis vágóhid f. évi december 1-ével a használatól elzáratik.

A vágatás ideje a további intézkedésig a következőleg alapittatik meg:

Nagy szarvasmarha, borju, juh és kecske levágás délelőtt 8-11-ig, feldolgozás 12-ig, juh és kecske levágás d. u. 1-4-ig.

Sertés vágás d. u. 1-4-ig, hus-feldolgozás 4-től a szükséghez képest.

Kényszer vágás bármely időben.

Aradon, 1892. november 28-án.

Főkapitány úr távollétében:

Nyáry Béla,
alkapitány.

Hirdetmény.

A köztisztaságról alkotott 10161 | 226. sz. szabályrendelet értelmében figyelmeztetem a káposztát termelőket, hogy kertjeikből a káposzta torzsákat, leveleket és hulladékokat november hó végéig illetve leg-ésőbb december hó 5-ig annyival is inkább eltávolítsák, mivel ellen esetben a mulasztók az idézett szabályrendelet 10. §-a értelmében fognak büntettetni.

Kelt Aradon, 1892. november 28-án.

Főkapitány ur helyett:

Nyáry Béla,
alkapitány.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a baltamika dülőben a Rachel tanyához vezető ut mentén fekvő s jelenleg Virágos István által bérben birt 8^{99/1100} hold területnek 1893. évi január hó 1-jétől 1895. évi október hó végéig való bérbeadása iránt folyó évi december hó 5-én d. e. 10 órákor árverést tart.

Kikiáltási-ár holdankint 13 frt évi hasznóbér. Bánompénzül leteendő 22 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverést megelőzőleg nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek, a gazdasági tanácsnoknál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892. évi november 21-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége által 5387. 96 | 888. sz. a. hozott és a nagymélt. m. kir. belügyminiszterium 15193. Va. | 888. sz. intézményével jóváhagyott cselédjutalmazási szabályrendelet 4. §-a értelmében ez évben egy 200 frtos cseléd kiházasítási díj lesz kiadandó.

Ezen összegben részesülhetnek törvényes házasságra lépésük alkalmával mindazon jó és hűséges magaviseletű havi vagy évi bér mellett szolgáló 18 évet betöltött, de 80 évet tul nem haladott helybeli vagy idegen illetőségű nő-cselédek, kik kizárólag vagy főleg a házban vagy a család egyes tagjainak szolgálatában teljesítendő munkára fogadtattak fel s Arad sz. kir. város törvényhatósága területén egyfolytában legkevesebb 3 éven át jól és hűségesen szolgáltak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek és elszegődtetésükkor az 1. §-ban érintett 10 krt befizették.

Jelentkezők közül előnyben részesülnek azok, kik a) egy helyben huzamosabb ideig szolgáltak, b) egyenlő minőség esetiében összes szolgálati idejüket véve, legrégebben szolgáltak.

Azon nőcselédek, kik a kiházasítási összeg elnyeréseért pályáznak, kötelesek folyó évi december havának 1-ső napjától kezdve 15-ig kérvényüket a kapitányi hivatalnál írásban beadni, vagy kérelmének jegyzőkönyvbe felvétele végett személyesen megjelenni.

A kérvényhez melléklendő folyamodó kérsztlevele s mindazon hiteles okmányok vagy

bizonyítványok, melyek alapján a kiházasítási összegért folyamodik.

A kérvényben megnevezendő továbbá a folyamodó leendő házastársának neve, foglalkozása és illetőségi helye.

A beadandó kérvények erre kinevezett bizottság által fognak tárgyalatni és a jutalom utalványozása végett a városi tanácshoz javaslattal fognak beterjesztetni.

Az illető jutalmazott tanácsi határozattal értesitetik, hogy a kiházasítási összeg kiutalványozását a tanácsnál kérelmezheti, és pedig a határozat kézbesítésétől számított 60 nap alatt az illető lelkészi hivatal által kiállított esketési bizonyítvány mellett, mely esetben a tanács a 200 frtot az illető alapból kiutalványozza.

Ha a fennebb kitétt idő alatt az összeg kiutalványozása nem kéretik, vagy jutalmazott a házasságot lelkészi bizonyítvánnyal nem igazolja, a jutalmazásra ajánlott igényét elveszti, mennyiben lehet a fennebb megszabott határidőt meghosszabbítani, azt időről időre meghatározni a tanácsnak van joga.

Ha ezen összegért senki sem folyamodna vagy jelentkezők közül a szabályok értelmében az összeget kiutalványozni nem lehetne, az, az alapon bent marad és jövő évben nem egy, hanem két 200 frtos díj fog az arra érdemes cselédnek kiosztatni.

Kelt Aradon, szab. kir. város kapitányi hivatalánál 1892. november 15-én.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város által 1893-ban szükségelt petroleumnak szállítása iránt folyó év december hó 5-én d. e. 10 órákor árlejtést tart.

A szállítandó és a fiemei hitelbank részvénytársaság által gyártott elsőrendű amerikai, egy csillagu védjeggyel ellátott petroleumnak 100 kilónkénti kikiáltási ára 20 frt.

Bánompénzül leteendő 50 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek költségtetés és tervek a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892. évi november hó 21-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szeged.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak herkulesfürdői állomásán 1893 évi január 1-én megüresedő pályaudvar vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat nyitattik.

Mindazok, kik ezen vendéglői üzletet bérbevenni óhajtják, felhivatnak, hogy eziránt zárt ajánlatukat okmányokkal felszerelve egyszáz (100) forint bánatpénznek vagy készpénzben, vagy lelétre alkalmas állampapírokban történt letéteményezéséről szóló pénztári elismervény melléklésével a szegedi üzletvezetőséghez címezve legkésőbbben t. é. december 15-éig déli 12 óráig nyujtsák be.

A bánatpénz a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál vagy királyi posta útján, de mindenesetre az ajánlattól elkülönítve helyezendő letétbe.

A zárt ajánlat borítékán szembetűnő módon irandó:

„Ajánlat a herkulesfürdői pályavendéglő bérletére.”

A bérletnek további feltételeiről a szegedi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya nyujt kívánatra szóbeli felvilágosítást.

Az üzletvezetőség.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára
és művegytani laboratoriuma
Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánkozik minden bárhol és bárki által hirdett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbízható hatású szereket:

Chinin-cukor és Chinin csokoládé gyermekeknek ható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Mind az őt világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek dr. Hager javított receptje szerint, legmegbízhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian Biztos hatású és ártalmatlan szerekből összeállított hajfestőszert — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr.
A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenőcs. Az arczon mutatkozó szepilkék, pattanások és májfoltok elűzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépítő hatásában minden más szert felülmúl. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kétféle minőségűek, dr. Szabó Gyula világhírű pinceszéből. Ára 1 üvegnek 3 és 5 frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centl. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2% Chinintartalommal. Egy 30 centlites üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin- és vasoxydtartalommal. Egy 30 centl. üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2.5% tartalommal. Egy 20 centlites üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengáli tüzek. Füst és szag nélkül, vörösféhr és sárga színben. Egy kiló 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertyafénynyel. Hat percig ég, 1 drb 60 kr. 12 percig ég, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 percig ég, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag 1/4 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalsama. A megfagyott kezet vagy lábát 3-4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle meghűléssel eredt rheumás és osztonfájdalmak ellen igen hatékony és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora. Milyenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Mindezen gyógyszerek — a pakolási osekély költségek hozzáadásával — bárhova posta útján is elküldötnék. Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyvizsgálatra megbízásunk elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljesítünk. 759 21°

M. kir. államvasutak. 136140. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága központi szertárában Budapest, Józsefvárosi teherpályaudvaron 11 drb egyenként 5 méter hosszal bíró, részint teljesen jó állapotba lévő, részint pedig kisebb javításokat igénylő hidmérleg felett rendelkezik, melyek eladásra céljából ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen hidmérlegek 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. és 13. számmal vannak megjelölve s nevezett szertárban vasár és ünnepnapok kivételével naponta délelőtt 9-12 és délután 3-5 óra között megtekinthetők. Eladásuk darab szerint az állapot és minőségre való kötelezettség elvállalása nélkül történik, az ajánlat tehát nem suly, hanem a megvenni szándékolt hidmérlegek számának és az átvételi állomás pontos megnevezése mellett darab szerint léssen az ajánlatban számokban és betűkben kitüntetendő.

Az ajánlattevő az itt felsorolt feltételeken kívül kötelezőknek ismeri el a m. kir. államvasutaknál az ócska anyagok eladására 129381 | 91. sz. alatt fennálló és ezen ügylet megkötésére és lebonyolítására mérvadó általános feltételeket, melyeket aláírásával ellátva ajánlatához csatolni tartozik. Ezen feltételek nyomtatványtárunkban példányonként 15 kron megszereshetők, esetleg a 15 kr. beküldése mellett postán megrendelhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatával a határozat meghozataláig visszavonhatlan kötelezettségben marad.

A m. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson és hogy a cél elérésére bármely más intézkedést is tehessen.

A pályázni szándékozók felhívattak, hogy lepecsételt és 50 kros magyar bélyeggel ellátott ajánlataikat ezen külfelirattal: „Ajánlat az 136140 | 92. számhoz hidmérleg megvételre“ folyó 1892. hó december hó 28. napjának déli 12 óráig anyag- és leltárbeszerzési szakosztályunknál (Andrássy-ut 78. szám II. emelet) benyújtani sziveskedjenek.

Bánatpénzképpen a megvenni szándékolt hidmérlegek ajánlati egységára szerint kiszámított értékösszeg 5 százaléka f. évi december hó 27-én déli 12 óráig teendő le főpénztárnokunknál akár készpénzben, akár pedig állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

Aláírt feltételek és bánatpénz nélkül, ugyszintén elégtelen bánatpénzzel vagy a fent kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok, figyelmebe nem vétetnek.

Budapest, 1892. november havában.

Az igazgatóság.

„Nincs többé fejfájás!“

D. GÖTZ Migraine-pora

huszonöt év óta egyoldalú, ideges, rheuma-szerű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott mit több ezerre menő köszönetnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben a

[MADRIDI UDVAR

98 Baross Gáborné ő excellenciája feltűnő eredménnyel használta. — 1 doboz ára használati utasítással 2 frt. 1 kis próba-doboz 1 frt. — Eredetiben kapható Fáykiss József „nagy Kristóf“-hoz címzett gyógyszerárában, továbbá Török Józsefnél, király-utca 12. Budapest. 827 9=10

Raktár Aradon: Schaffer Adolf és Rozsnyay Mátyás gyógyszerész uraknál.
Postai megrendelések pontosan eszközölnetnek

M. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége.

32941. sz. 944 1-3

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének vonalain az 1893. évben az alant kitüntetett pályafentartási faanyagok szükségeltetnek, azoknak szállítására ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

A szükséges, de tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető mennyiségek a következők:

57.68 köbméter	jegenye fenyő deszka,
74.64	„ lucz „
1204.43	„ faragott puhafa, „
13.10	„ puha szálfa,
69.10	„ szélmeztetlen deszka,
103.10	„ jegenye fenyő palló és
145.20	„ szélmeztetlen pallódeszka.

A pontos méretek a részletjegyzékben vannak kitüntetve, mely részletjegyzék az l.) alatt említett hivataloknál és az összes kereskedelmi és iparkamaráknál ingyen kaphatók.

A részletjegyzék, egyszersmind ajánlati mintának használandó.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy a tényleges megrendelés alá kerülő köbméter összmennyiségéből a méretjegyzékben előforduló legkisebb és legnagyobb szélesség, hosszúság és vastagság, illetve átmérő határain belül az 1893. év folyamán még további 30 százalékot ugyanazon ajánlati árak és feltételek mellett megrendelhesen, miből folyólag a nyertes szállítók megfelelő faanyagot kötelesek készletben tartani.

Az ajánlati árak az ajánlati mintán kitüntetett egységek szerint számban és szóban teendők ki.

Ha a puha faragott fáknál nem átlagárak ajánlatnáknak, akkor az ajánlati minta jegyzet rovatában kitüntetett méretcsoportok szerint lesznek az ajánlati árak kitüntetendők.

Az ajánlat az egész szükségletre vagy annak bármely részmenüiségére szólhat.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok ezen külcimmal: „Ajánlat épületfák szállítására 32941. számhoz.“ 1892. évi november hó 28-án délelőtt 10 óráig a m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandók vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5 százalékos készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban 1892. évi

december hó 27-ikének déli 12 órájáig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztárába (Kolozsvártt, Trencsén-tér és kül-magyar-utca sarkán EMKE. palota) leteendő.

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyek a kitűzött határidő letelése után avagy távirati uton tételnek, vagy a melyekben vakarások fordulnak elő, végre oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelmen kívül fognak hagyatni.

A m. kir. államvasutak üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlók között tekintet nélkül az árakra, szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti mennyiség szállítását is átengedhesse, az esetben, ha a részmenüiség elfogadása az illető ajánlatban világosan ki nem zárattott, és végre, hogy a cél elérésére bármily más irányu intézkedést tehessen.

Az üzletvezetőség fentartja magának azon jogot is, hogy addig is, míg az ajánlatok fölött döntőleg határozná, egyes ajánlkozóknál az ajánlati árak mellett megrendeléseket tehessen.

Az illető ajánlkozó ezen megrendeléseket teljesíteni kötelezettenek a nélkül, hogy ebből folyólag valamely szállításnak végleges átengedését követelhetnék.

Kolozsvár, 1892. november hó 27-én.

Az üzletvezetőség.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

160221. szám.

908. 3-3.

Hirdetmény.

(Osztrák-magyar vasuti kötelék. Pótlékok életbeléptetése díjszabásokhoz és függelékekhez.)

Az osztrák-magyar vasuti kötelékben 1893 évi január hó 1-én a következő pótlékok lépnek életbe: a) az 1882 évi július hó 5-ön érvényes II. rész 3. díjszabási füzetéhez a XII. pótlék, b) az 1888 évi márczius hó 1-től érvényes II. rész 5. díjszabási füzetéhez az V. pótlék, c) a II. rész 5. díjszabási füzet 1888 évi június hó 15-től érvényes függelékehez az V. pótlék, d) a II. rész 1, 1 O, 2 A, 3 és 3 A díjszabási füzetekhez 1892 évi február hó 1-től érvényes függelékekhez a II. pótlék és e) a II. rész 4. díjszabási füzet 1892 évi február hó 1-től érvényes függelékekhez a II. pótlék. Ezen pótlékok által a fent említett díjszabási füzetek (a II. rész 4. díjszabási füzetet kivéve) illetve függelékek a hozzátartozó pótlékokkal hatályon kívül helyeztetnek. — Példányok a köteléki vasutaknál ingyen kaphatók.

Budapest, 1892. november hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatóságának egyszersmind a köteléki vasutak nevében is.

M. kir. államvasutak.

50844. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapest-dunabalti üzletvezetősége a saját, valamint a nagy-kikindagy-becskekeréki és a torontáli h. ó. vasutak vonalain részére 1893. évben szükséges 776 köbméter váltótálpfa szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A váltótálpfák 1893. évi június hó végéig szállítandók be.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy a fenti mennyiség 10 százalékat az 1893. év folyamán utólag megrendelhesse.

A részletes pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1892. évi december hó 28-án déli 12 óráig nyújtandók be, az üzletvezetőség általános osztályának vezetőjénél (Teréz-körut 62. sz. I. emelet 5. ajtó sz.) a részletes pályázati feltételek értelmében leteendő bánatpénz pedig 1892. évi december hó 27-én déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.

A részletes pályázati és szállítási feltételek, valamint a méretjegyzék az üzletvezetőségnél betekinthezők. A részletes pályázati feltételek és a méretjegyzék a budapest-dunabalti üzletvezetőségtől díjmentesen, a szállítási feltételek készpénzfizetés mellett a budapesti nyomtatványtártól (Andrássy-ut 73. szám) megszereshetők lévén, feltételeztetik, hogy ajánlattevő ezek teljes ismeretével bír.

Budapest, 1892. november hó 23-án.

Az üzletvezetőség.